

GLOBALNY KODEKS ETYKI W TURYSTYCE

Ogłoszony przez Światową Organizację Turystyki (WTO)
1 października 1999

Wstęp Założenia Aneks

Artykuł 1 Wkład turystyki do wzajemnego zrozumienia i szacunku między osobami i społecznościami

Artykuł 2 Turystyka jak wehikuł dla indywidualnego i kolektywnego rozwoju (wypełnienia)

Artykuł 3 Turystyka , czynnik podtrzymujący rozwój.

Artykuł 4 Turystyka , jako użytkownik kulturalnego dziedzictwa rodzaju ludzkiego i współczynnik jego powiększania

Artykuł 5 Turystyka, jako korzystna działalność dla krajów i społeczności goszczących

Artykuł 6 Obowiązki osób odpowiedzialnych za rozwój turystyki

Artykuł 7 Prawo do turystyki .

Artykuł 8 Wolność turystycznego ruchu .

Artykuł 9 Prawa pracowników i przedsiębiorców w przemyśle turystycznym

Artykuł 10 Realizacja zasad Ogólnego Kodeksu „Etyka w turystyce” .

Generalne Zgromadzenie Światowej Organizacji Turystyki

Przypominając, iż:

- W Stambule w roku 1997 odbyto sesję w celu uformowania Komitetu Specjalnego dla przygotowania Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce. Komitet zebrał się w Polsce, w Krakowie, 7 października 1998 roku, wspólnie z Komitetem Popierania Jakości, ażeby rozważyć szkic rzezonego Kodeksu.

- Bazując na rzeczonych wstępnych rozważaniach, Generalny Sekretariat przygotował szkic Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce przy asystencji Prawnego Doradcy WTO, który został przestudiowany przez Radę Egzekutywy na jej szóstej sesji. Wszystkie wymienione ciała zostały poproszone o sformułowanie swych uwag.

- Członkowie WTO zostali zachęcani do pisemnego skomunikowania się w sprawie spostrzeżeń i sugestii, których nie zdołano uczynić podczas wymienionych sesji.

Zważywszy, iż:

- zasady Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce wzbudziły duże zainteresowanie wśród delegacji, które uczestniczyły w siódmej sesji Komisji Rozwoju (Commission on Sustainable Development - CSD) odbytej w Nowym Jorku w kwietniu 1999 roku,
- po sesji CSD, Sekretariat Generalny podjął dodatkowe konsultacje z instytucjami reprezentującymi przemysł turystyczny oraz pracowników sektora, jak też z poza rządowymi organizacjami zainteresowanymi niniejszym procesem redakcyjnym,
- w rezultacie rzeczonych dyskusji i konsultacji, Sekretariat Generalny otrzymał szereg pism, które zostały, na tyle na ile to było możliwe, poddane refleksji oraz przedstawione w skrócie pod rozważę Zgromadzeniu;

Potwierdzając, iż celem Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce jest ustalenie syntezy rozmaitych dokumentów, kodeksów i deklaracji obejmujących tę samą dziedzinę, a które w ostatnich latach zostały wydane w podobnych intencjach, jak też porównania ich z nowym namysłem nad rozwojem naszych społeczeństw oraz uczynienia go dokumentem służącym jako ramowe odniesienie dla osób odpowiedzialnych za światową turystykę u progu nowego wieku i milenium.

Przyjmuje Ogólny Kodeks Etyki w Turystyce, który brzmi następująco:

PREAMBUŁA

My , Członkowie Światowej Organizacji Turystyki (WTO) reprezentanci światowego przemysłu turystycznego, delegacje państw, terytoriów, inicjatyw, instytucji i innych ciał, zebrani na Generalnym Zgromadzeniu w Santiago, Chile w pierwszym dniu października 1999 r.

W ścisłej łączności z celami nakreślonymi w 3 artykule statutu WTO, świadomi „decyzyjnej i centralnej roli” tej Organizacji, jak to rozpoznała Generalna Ambasada Narodów Zjednoczonych, w celu promocji i rozwoju turystyki, zamierzając współpracować dla ekonomicznego rozwoju, międzynarodowego zrozumienia, pokoju, pomyślności i zapewnienia powszechnego szacunku oraz przestrzegania praw ludzkich i podstawowych wolności bez względu na rasę, płeć, język i religię;

Mocno wierząc, że przez bezpośrednie, spontaniczne i nie medialne kontakty, zrodzone między mężczyznami i kobietami, kulturami i sposobami życia, oraz to że turystyka reprezentuje żywotną siłę dla pokoju i jest czynnikiem przyjaźni oraz wzajemnego zrozumienia między ludźmi na całym świecie;

Mając na uwadze racjonalną troskę o zachowanie środowiska, ekonomicznego rozwoju, walkę przeciw przemocy w stosunku do człowieka, jak to sformułowały Narody Zjednoczone w deklaracji podczas "Szczytu Ziemi" w 1992 roku w Rio de Janeiro i wyraziły w Agendzie nr 21, adoptując do sytuacji;

Biorąc w rachubę szybki i ciągły wzrost (oba obserwowane w przeszłości i do przewidzenia w przyszłości) aktywności turystycznej, czy to przeznaczonego dla wolnego czasu, biznesu, kultury, religii bądź zdrowia, oraz znamienne skutki tegoż wzrostu, pozytywne bądź

negatywne, w środowisku, ekonomii i społeczeństwie (krajów pochodzenia i przyjmujących turystów), wpływu zaznaczającego się wśród lokalnych społeczności i tubylczej ludności, zarówno w międzynarodowych stosunkach jak i handlu;

Dążąc do promowania odpowiedzialnej, stale rozwijającej się i powszechnie dostępnej turystyki w ramach prawa wszystkich osób do korzystania z wartości wolnego czasu celem wypoczynku bądź podróży, respektując prawo wyboru przysługującego społeczeństwu całego świata;

W przekonaniu, że światowy przemysł turystyczny jako całość ma dużo do uzyskania przez działalność w otoczeniu, które faworyzuje rynkową ekonomię, prywatną przedsiębiorczość i wolny handel oraz służy optymalizowaniu korzystnych skutków w tworzeniu zamożności i miejsc pracy;

Mocno przekonani, iż przez dostarczenie pewnej ilości zasad i reguł postępowania, odpowiedzialna i rozwijająca się turystyka nie stanie w żadnej sprzeczności z rozwijającą się liberalizacją warunków handlu i usług, pod której egidą znajdują się przedsięwzięcia tegoż sektora oraz przekonani, iż jest możliwe pogodzenie w tym sektorze ekonomii i ekologii, środowiska i rozwoju, otwarcia dla międzynarodowego handlu i protekcji dla społecznej i kulturalnej identyfikacji;

Zważywszy zatem, iż przy takim podejściu, wszyscy odpowiedzialni za rozwój turystyki - narodowe, regionalne i lokalne władze, przedsiębiorcy, stowarzyszenia przedsiębiorców, pracownicy sektora, poza rządowe organizacje i inne podmioty wszelkich rodzajów przynależące do turystycznego przemysłu, jak również społeczności goszczące turystykę, media i sami turyści, mają różną choć wzajemnie od siebie zależną odpowiedzialność w indywidualnym i społecznym rozwoju turystyki. Sformułowanie ich indywidualnych praw i obowiązków przyczyni się do osiągnięcia tego celu stosownie z celami spełnianymi przez Światową Organizację Turystyki, która przyjęła rezolucję 364(XII) na swym Generalnym Zgromadzeniu w Istambule w roku 1997, by promować prawdziwe partnerstwo między publicznymi i prywatnymi podmiotami odpowiedzialnymi za rozwój turystyki i pragnęła doprowadzić do rozszerzenia tego samego rodzaju partnerstwa i współpracy, na otwartej i zrównoważonej drodze, między krajami macierzystymi i przyjmującymi turystykę i ich poszczególnymi turystycznymi przemysłami;

Idąc za Deklaracjami z Manili na temat Światowej Turystyki z roku 1980 oraz na temat Społecznego Wpływu Turystyki z roku 1997, jak również Zbioru Turystycznych Praw (Tourism Bill of Rights) oraz Kodeksu Turystycznego przyjętego w Sofii w 1985 roku pod patronatem WTO;

Ufając, iż niniejszy dokument powinien zostać uzupełniony przez wzajemnie od siebie zależne zasady dla jego interpretacji i aplikacji, w oparciu o które odpowiedzialni za turystykę będą modelować swe podejście do tejże dziedziny u progu dwudziestego pierwszego wieku;

Używając, dla celów niniejszego dokumentu definicji i klasyfikacji odnoszących się do podróży (travel), szczególnie znaczenia takich pojęć jak „gość” („visitor”), „turysta” („tourist”) i „turystyka” („tourism”), według znaczeń przyjętych przez Międzynarodową Konferencję w Ottawie, w dniach 24 do 28 czerwca 1991 roku i zatwierdzonych przez Komisję Statystyki Narodów Zjednoczonych (United Nations Statistical Commission) na jej 27-ej sesji;

Odnosząc się w szczególności do następujących dokumentów :

- Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 roku,
- Międzynarodowej Konwencji Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych z 16 grudnia 1966 roku,
- Międzynarodowej Konwencji Praw Cywilnych i Politycznych z 16 grudnia 1966 roku,
- Warszawskiej Konwencji Przewozów Powietrznych z 12 października 1929 roku;
- Międzynarodowej Konwencji Lotnictwa Cywilnego w Chicago z 7 grudnia 1944 r. , oraz odnośnych Konwencji z Tokio , Hagi i Montrealu,
- Konwencji Celnej dla Ułatwienia Turystyki z 4 lipca 1954 r. i odnośnego Protokołu,
- Konwencji odnoszącej się do Ochrony Światowego Dziedzictwa Kultury i Natury z 23 listopada 1972 r.,
- Deklaracji z Manili na temat Turystyki Światowej z 10 października 1980 r.,
- Rezolucji 6-go Generalnego Zgromadzenia WTO w Sofii, które przyjęło Zbiór Turystycznych Praw (Tourism Bill of Rights) oraz Kodeks Turystyki z 26 września 1985 r.,
- Deklaracji Praw Dziecka z 26 stycznia 1990 r.,
- Rezolucji Dziewiątego Ogólnego Zgromadzenia WTO (Buenos Aires) dotyczącej w szczególności ułatwień podróży oraz ubezpieczenia i bezpieczeństwa turystów z 4 października 1991 r.,
- Deklaracji z Rio de Janeiro na temat Środowiska i Rozwoju z 13 czerwca 1992 r.,
- Ogólnego Porozumienie dotyczącego handlu i usług z 15 kwietnia 1994 r.;
- Konwencji dotyczącej różnorodności biosfery z 6 stycznia 1995 r.,
- Rezolucji Jedenastego Ogólnego Zgromadzenia WTO (Kair) odnośnie zapobiegania zorganizowanej turystyce seksualnej z 22 października 1995 r.,
- Deklaracji Sztokholmskiej z 28 sierpnia 1996 r. Przeciw Zorganizowanemu Seksualnemu Wykorzystywaniu Dzieci,
- Deklaracji z Manili o z Społecznym Wpływie Turystyki z 22 maja 1997 r.,
- Konwencji i zaleceń przyjętych przez Międzynarodową Organizację Pracy dotyczących zbiorowych umów, zakazu przymusowej pracy i pracy dzieci, obrony praw tubylczych społeczności oraz równego traktowania i nie dyskryminowania w miejscach pracy,

Potwierdzając prawo do turystyki i wolności ruchu turystycznego,

Wyrażając życzenie popierania godziwego, odpowiedzialnego i słusznego celu światowej turystyki, której korzyści będą dzielone przez wszystkie sektory społeczne w kontekście otwartej i wolnej międzynarodowej ekonomii, uroczyście przyjmuje niniejsze zasady Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce.

ZASADY

Artykuł 1

Wkład turystyki do wzajemnego zrozumienia i poszanowania pomiędzy osobami i społecznościami

(1) Rozumienie i promocja etycznych wartości wspólnych dla ludzkości, z nastawieniem tolerancji i szacunku dla różnorodności przekonań religijnych, filozoficznych i moralnych, są podstawą oraz konsekwencją odpowiedzialnej turystyki. Twórcy turystycznego rozwoju i sami turyści powinni respektować społeczne i kulturowe tradycje oraz styl życia wszystkich ludzi, włączając do tego grupy tubylcze i mniejszościowe, jak też poznając ich wartość.

(2) Turystyczna aktywność powinna być rozwijana w harmonii z cechami i tradycjami regionów oraz krajów goszczących, przy respektowaniu ich praw, wartości i zwyczajów.

(3) Społeczności goszczące turystów, z jednej strony i miejscowi zajmujący się zawodowo turystyką z drugiej, powinni zaznajamiać się i uszanować turystów odwiedzających ich, poznawać ich styl życia, oczekiwania i gusty. Edukacja i przygotowanie związane z profesjonalnością przyczyniają się do gościnnego przyjęcia.

(4) Zadaniem publicznych władz jest dawanie ochrony turystom, gościom i wszystkiemu co do nich przynależy. Winny one przykładąć specjalną wagę do bezpieczeństwa turystów z powodu ich szczególnej podatności na niebezpieczeństwa grożące im jako przybyszom. Powinny ułatwić dostęp do środków informacji, prewencji, bezpieczeństwa, ubezpieczenia i pomocy zgodnie z potrzebami turystów. Jakiegokolwiek ataki, napady, porwania lub groźby przeciw turystom albo pracownikom przemysłu turystycznego, jak również rozmyślne zniszczenie turystycznych ułatwień, elementów kulturalnego i naturalnego dziedzictwa powinno być surowo potępione i karane w zgodności z odpowiednimi narodowymi prawami.

(5) Podróżujący, turyści i goście nie powinni popełniać żadnego kryminalnego aktu ani aktu uznanego za kryminalny w odwiedzanym kraju, powstrzymać się od jakiegokolwiek zachowania odczuwanego przez miejscową ludność jako szkodliwe bądź obraźliwe, względnie zagrażające miejscowemu środowisku, powstrzymać się od nielegalnego handlu narkotykami, bronią, antykami, produktami i substancjami niebezpiecznymi i zakazanymi przez narodowe regulacje.

(6) Turyści i goście są odpowiedzialni za wcześniejsze zaznajomienie się, przed ich wyjazdem, z charakterystycznymi cechami krajów, które zamierzają odwiedzić. Powinni być

świadomości ryzyka zdrowia i bezpieczeństwa, które zawiera każda podróż w obce strony i podjąć środki, które zminimalizują to ryzyko.

Artykuł 2

Turystyka jako wehikuł indywidualnego i kolektywnego rozwoju

(1) Turystyka jako czynność związana najczęściej z odpoczynkiem i relaksem, sportem i dostępem do kultury oraz natury powinna być planowana i praktykowana jako uprzywilejowany środek indywidualnego i kolektywnego rozwoju. Gdy uprawiana jest z wystarczająco otwartą świadomością staje się niezastąpionym czynnikiem samo-edukacji, wzajemnej tolerancji i poznania uzasadnionych różnic między ludźmi, kulturami oraz ich różnorodności.

(2) Działalność turystyczna powinna respektować równość mężczyzn i kobiet; promować ludzkie prawa, w szczególności indywidualne prawa grup, a to szczególnie zagrożonych, dzieci, osób starszych, upośledzonych, etnicznych mniejszości i tubylczej ludności.

(3) Wyzysk ludzkiego bytu w jakimkolwiek formie, szczególnie seksualny, specjalnie kiedy odnosi się do dzieci, stoi w konflikcie z podstawowymi zasadami turystyki i stanowi jej negację. Jako taki, zgodnie z prawem międzynarodowym, powinien być energicznie zwalczany przy współpracy wszystkich krajów oraz karany, bez ustępstw ze strony narodowych legislacyjnych rozstrzygnięć, zarówno przez kraje odwiedzone jak i kraje, w których rodzą się te akty, nawet, gdy popełniane są one za granicą.

(4) Podróż w celach religijnych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych lub dla lingwistycznej wymiany stanowi szczególnie korzystną formę turystyki, która zasługuje na poparcie.

(5) Na poparcie zasługuje wprowadzanie do programów edukacji tematów dotyczących wartości wymiany turystycznej, jej ekonomicznych, społecznych i kulturalnych dóbr ale także związanych z nią niebezpieczeństw.

Artykuł 3

Turystyka jako czynnik podtrzymujący rozwój.

(1) Wszyscy odpowiedzialni za rozwój turystyki powinni chronić naturalne otoczenie, przy uwzględnieniu zdrowego, ciągłego i podtrzymywanego ekonomicznego rozwoju, który sprawiedliwie i satysfakcjonująco służy potrzebom oraz aspiracjom obecnym oraz przyszłym pokoleniom.

(2) Wszystkie formy rozwoju turystyki, które sprzyjają zachowaniu rzadkich i cennych zasobów, w szczególności wody i energii, na ile można tego uniknąć i na ile jest to możliwe,

powinny otrzymywać pierwszeństwo i wsparcie ze strony narodowych, regionalnych i lokalnych publicznych autorytetów.

(3) Powinno się poszukiwać sposobów na to, by zredukować wpływ na środowisko ze strony aktywności turystycznych, wynikający z wahań napływu turystów i odwiedzających w czasie i przestrzeni, szczególnie zależny od płatnych urlopów oraz szkolnych wakacji, a bardziej jeszcze rozdziału czasu wakacji, a zarazem dążyć, by te wahania miały dobroczynny wpływ na przemysł turystyczny oraz miejscową ekonomię.

(4) Turystyczna infrastruktura powinna być tak projektowana, a turystyczna działalność tak programowana, by zachować naturalne dziedzictwo, w harmonii z ekosystemem i różnorodnością biologiczną, oraz by chronić przed zagrożeniami gatunki dzikiej przyrody. Odpowiedzialni za rozwój turystyki, specjalnie trudniący się tym sektorem zawodowo, powinni zgodzić się na narzucane im ograniczeń i skrępowania ich działalności, kiedy odbywa się ona w szczególnie wrażliwych obszarach: pustyni, regionach polarnych, wysokich górach, na wybrzeżach, w tropikalnych lasach lub podmokłych obszarach, życzliwi tworzeniu rezerwatów przyrody bądź szczególnie chronionych obszarów.

(5) Naturalną turystykę i ekoturystykę należy postrzegać jako szczególnie sprzyjającą wzbogacaniu i rozwojowi turystyki, jako zabezpieczającą jej właściwy stosunek do naturalnego dziedzictwa i lokalnej populacji oraz zachowującą zgodność z charakterem miejscowości.

Artykuł 4

Turystyka , jako użytkownik kulturalnego dziedzictwa rodzaju ludzkiego i współczynnik jego rozwoju

(1) Turystyczne zasoby należą do wspólnego dziedzictwa rodzaju ludzkiego. Wspólnoty na których terytoriach są one usytuowane mają szczególne, prawne zobowiązania wobec nich.

(2) Turystyczna polityka i aktywność powinny respektować artystyczne, archeologiczne i kulturalne dziedzictwo. Zobowiązane są do ich chronienia i przekazania przyszłym pokoleniom. Szczególna troska powinna być poświęcona zachowaniu i konserwacji i podnoszeniu kondycji pomników, świątyń i muzeów jako archeologicznych i historycznych miejsc, które powinny być szeroko otwarte dla turystycznych wizyt. Powinno się zachęcać, by zostały publicznie udostępniane dobra kulturalne i pomniki znajdujące się w prywatnym posiadaniu, z poszanowaniem praw ich właścicieli, jak również budynki sakralne, bez przynoszenia szkody zwyczajnemu przebiegowi religijnego nabożeństwa.

(3) Finansowe dochody pochodzące z odwiedzania kulturalnych miejsc i pomników powinny zostać, przynajmniej w części, przeznaczone dla utrzymania, ochraniań, rozwoju i upiększenia tego dziedzictwa.

(4) Turystyczna aktywność powinna być tak planowana, by pozwolić na zachowanie i rozkwit tradycyjnych produktów kulturalnych, zawodów i folkloru, natomiast nie doprowadzać do ich zdegradowania bądź ujednociania.

Artykuł 5

Turystyka, jako korzystna działalność dla krajów i społeczności goszczących

(1) Lokalne społeczności powinny być włączane do turystycznej działalności i mieć sprawiedliwy udział w ekonomicznych, społecznych i kulturalnych dobrach, które wytwarzają, szczególnie w tworzeniu bezpośrednim i pośrednim miejsc pracy, które wynikają z tejże działalności.

(2) Polityka turystyczna powinna być prowadzona w taki sposób, by przyczyniać się do podnoszenia życiowej stopy odwiedzanych społeczeństw i regionów oraz wyjść naprzeciw ich potrzebom. Planowanie i strukturalne podejście do turystyki, obsługa turystycznych miejsc i pełnienie turystycznych usług powinny dążyć do integrowania ich, w możliwym stopniu, z lokalnymi ekonomicznymi i społecznymi strukturami. Tam gdzie kwalifikacje są jednakowe, pierwszeństwo trzeba dać miejscowej sile roboczej.

(3) Specjalna uwaga powinna być zwrócona na specyficzne problemy obszarów przybrzeżnych i terytoriów wyspowych, podatnych na szkodliwe czynniki obszarów wiejskich i górskich, dla których turystyka często przedstawia niezwykłą okazję dla rozwoju, wobec schyłku ich tradycyjnych ekonomicznych działalności.

(4) Zajmujący się zawodowo turystyką, szczególnie inwestorzy, kierowani regulacjami ustanowionymi przez publiczne władze, powinni prowadzić studia nad wpływem rozwoju projektów na środowisko i naturalne otoczenie. Powinni zatem dostarczać, z największą uczciwością i obiektywnością informacji o przyszłości ich programów oraz przewidywanych reperkusji oraz prowadzić dialog na temat zawartości tychże zamierzeń z zainteresowaną sprawą lokalną społecznością.

Artykuł 6

Obowiązki osób odpowiedzialnych za rozwój turystyki

(1) Zajmujący się zawodowo turystyką są zobowiązani dostarczać turystom obiektywnych i uczciwych informacji na temat miejsca docelowego, warunków podróży, recepcji i pobytu. Powinni gwarantować, by klauzule umowy proponowane ich klientom były łatwo zrozumiałe tak co do natury rzeczy, ceny jak i jakości usług im ofiarowanych, przy uwzględnieniu finansowej rekompensaty, w należnej części, w wypadku jednostronnego zerwania umowy.

(2) Obsługujący ruch turystyczny, tak dalece jak to zależy od nich, powinni we współdziałaniu z publicznymi władzami, wykazywać troskę o bezpieczeństwo, zabezpieczenie przed nieszczęśliwymi wypadkami, ochronę zdrowia, bezpieczną żywność dla osób, które powierzają się ich usługom. Podobnie powinni zapewniać istnienie odpowiednich systemów ubezpieczeń i pomocy (assistance). Powinni przejmować obowiązek informacji nakazywany przez narodowe regulacje oraz wypłacać zadowalającą rekompensatę w wypadku nie dopełnienia przewidzianych w umowie obowiązków.

(3) Obsługujący ruch turystyczny, na ile zależy to od nich, powinni przyczyniać się do kulturalnego i duchowego ubogacenia turystów i umożliwić im podczas podróży praktyki religijne.

(4) Władze publiczne umawiających się krajów oraz krajów goszczących, we współpracy z odpowiednimi fachowcami i ich stowarzyszeniami, powinny zapewnić na miejscu potrzebne mechanizmy powrotu turystów do macierzystego kraju w wypadku bankructwa przedsiębiorców organizatorów ich podróży.

(5) Rządy mają prawo – i obowiązek – szczególnie w wypadkach kryzysowych, informować swych obywateli o skomplikowanych okolicznościach, jak również o niebezpieczeństwach, które mogą napotkać podczas zagranicznej podróży. To wchodzi w skład ich odpowiedzialności, jakkolwiek podawanie tego rodzaju informacji powinno odbywać się bez przynoszenia szkody dla przemysłu turystycznego w krajach goszczących oraz dla swoich własnych turoperatorów, gdy są prezentowane w sposób nieuzasadniony lub wyolbrzymiony. Dlatego treść tego rodzaju rad podróżnych powinna być konsultowana wcześniej z władzami krajów przyjmujących i odpowiednich specjalistów. Formułowane zalecenia powinny być ściśle proporcjonalne do wagi sytuacji napotykaney ze wskazaniem geograficznego rejonu, gdzie powstaje niebezpieczeństwo. Tego rodzaju powiadomienia powinny być określane lub odwoływane jak tylko pozwoli powrót do normalności.

(6) Prasa, a szczególnie specjalistyczna prasa turystyczna oraz inne media, włączając nowoczesne środki elektronicznej komunikacji powinny wydawać uczciwe i zrównoważone informacje o wydarzeniach i sytuacjach, które miałyby wpływ na ruch turystyczny. Powinny zatem dostarczać dokładne i godne zaufania informacje dla konsumentów turystycznych usług. Z tym zamiarem powinny być rozwijane i wykorzystywane nowe technologie komunikacji i elektronicznego handlu. Szczególną powinnością mediów jest nie rozpowszechnianie w żaden sposób turystyki seksualnej.

Artykuł 7

Prawo do turystyki

(1) Perspektywa bezpośredniego i osobistego dostępu do odkrycia i korzystania z zasobów naszej planety konstytuuje prawo równego dostępu dla wszystkich mieszkańców świata. Coraz szerszy udział w krajowej i międzynarodowej turystyce powinien być przyjmowany jako jeden z najlepszych możliwych wyrazów trwałego wykorzystania wolnego czasu. Nie powinno się stawiać przeszkód na tej drodze.

(2) Powszechne prawo do turystyki musi być pojmowane jako implikacja prawa do odpoczynku i wolnego czasu, włączając racjonalne ograniczenie godzin pracy i okresowych płatnych urlopów, gwarantowanych przez artykuł 24 „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka” oraz artykuł 7 Międzynarodowej Konwencji Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych.

(3) Turystyka społeczna, w szczególności turystyka stowarzyszona (associative tourism), która zapewnia szeroki dostęp do wolnego czasu, podróży i urlopów, powinna być rozwijana przy poparciu publicznych władz.

(4) Powinno się popierać i zachęcać do turystyki rodzinnej, młodzieżowej, turystyki seniorów oraz turystyki osób niepełnosprawnych.

Artykuł 8

Wolność turystycznego ruchu

(1) Turyści i goście powinni korzystać, zgodnie z międzynarodowym prawem i narodowym ustawodawstwem z wolności poruszania się w granicach ich krajów oraz przemieszczania się z jednego do innego państwa; zgodnie z Artykułem 13 Międzynarodowej Deklaracji Praw Człowieka. Powinni mieć przystęp do tranzytu, pobytu i do turystyki oraz dostęp do miejsc kultury nie podlegając nadmiernym formalnościom oraz dyskryminacji.

(2) Turyści i goście powinni mieć dostęp do wszystkich osiągalnych form komunikacji wewnętrznej lub zewnętrznej. Powinni korzystać z szybkiego i łatwego dostępu do miejscowych usług administracyjnych, prawnych i zdrowotnych. Powinni mieć wolny kontakt z konsularnymi reprezentantami ich krajów pochodzenia, zgodnie z obowiązującymi dyplomatycznymi konwencjami.

(3) Turyści i goście powinni korzystać z tych samych praw co obywatele odwiedzanych krajów gdy chodzi o poufność osobistych danych oraz informacji dotyczących ich samych, zwłaszcza gdy są przechowywane elektronicznie.

(4) Administracyjne postępowania powiązane z krzyżującymi się granicami, wynikające już to z kompetencji danego państwa, już to z międzynarodowych porozumień, takie jak wizy, formalności celne i zdrowotne, powinny być dostosowane, na ile to możliwe, tak żeby ułatwić maksymalną wolność podróżowania i rozległego dostępu do międzynarodowej turystyki. Powinno się popierać porozumienia między grupami krajów, w celu harmonizowania i upraszczania tego rodzaju procedur. Specyficzne taksy i podatki nakładające kary na przemysł turystyczny i podkopujące jego konkurencyjność powinny być stopniowo niwelowane bądź korygowane.

(5) Na ile pozwala ekonomiczna sytuacja krajów, z których przychodzą pozwolenia, podróżni powinni mieć dostęp do asygnowanych funduszy walut zamiennych niezbędnych do podróży.

Artykuł 9

Prawa pracowników i przedsiębiorców w przemyśle turystycznym

(1) Fundamentalne prawa najemnych pracowników oraz pracujących we własnej firmie w turystycznym przemyśle i odpowiadające im kompetencje, powinny być zagwarantowane ze szczególną troską, pod nadzorem państwowych i lokalnych władz, zarówno w krajach ich pochodzenia jak i w krajach goszczących; uwzględniając specyficzne obciążenie jakie

stanowi sezonowość ich pracy, całościowy wymiar przemysłu turystycznego oraz elastyczność jaka jest wymagana od nich a wynikająca z natury ich pracy.

(2) Najemni oraz pracujący we własnej firmie pracownicy przemysłu turystycznego oraz pokrewnych im zawodów mają prawo i obowiązek uczestniczyć w stosownych początkowych i permanentnych szkoleniach. Powinni otrzymywać stosowną socjalną ochronę. Na ile możliwe powinna być ograniczana niepewność pracy. Sezonowym pracownikom sektora powinien być przyznawany specyficzny status, ze szczególnym względem na ich społeczne dobro.

(3) Jakakolwiek naturalna albo prawna osoba, pod warunkiem, że on, ona lub ono posiada konieczne zdolności i umiejętności, powinna być uprawniona do rozwijania zawodowej działalności na polu turystyki przy uwzględnieniu narodowych praw. Przedsiębiorcy i inwestorzy - szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw - powinni być uprawnieni do wolnego dostępu do turystycznego sektora przy zminimalizowanych ograniczeniach prawnych i administracyjnych.

(4) Wymiana doświadczeń pomiędzy kierującym i pracownikami, osobami zaangażowanymi w turystykę etatowo lub nietatowo, pochodzącymi z rozmaitych krajów przyczynia się do pobudzania i rozwoju światowego przemysłu turystycznego. Tego rodzaju ruch powinien być, na ile to możliwe ułatwiany, w zgodności z odpowiednimi narodowymi prawami i międzynarodowymi konwencjami.

(5) Wielonarodowe przedsięwzięcia turystycznego przemysłu, jako niezastąpiony czynnik solidarności w rozwoju i dynamicznym wzroście międzynarodowej wymiany, nie powinny wykorzystywać dominującej pozycji jaką od czasu do czasu zajmują. Powinny unikać stawiania się wehikułami kulturalnych i społecznych modeli sztucznie narzucanych miejscowym społecznościom; w zamian za ich wolność inwestowania i handlu, które powinny być w pełni uznane; powinny natomiast angażować się w miejscowy rozwój, unikając sytuacji nadmiernego wywożenia swych profitów bądź skłaniania miejscowych do importu, oraz redukcji ich zaplanowanego wkładu w miejscową ekonomię.

(6) Współdziałanie i wprowadzanie zrównoważonych stosunków między przedsięwzięciami krajów produkujących i przyjmujących przyczyniają się do podtrzymywania rozwoju turystyki i sprawiedliwego podziału korzyści płynącej z jej wzrostu.

Artykuł 10

Realizacja zasad Ogólnego Kodeksu „Etyka w turystyce”.

(1) Publiczne i prywatne podmioty odpowiedzialne za rozwój turystyki powinny współpracować w wykonywaniu powyższych zasad i monitorować efektywność ich stosowania.

(2) Odpowiedzialni za rozwój turystyki powinni uznawać rolę międzynarodowych instytucji, pośród których na pierwszym miejscu znajduje się Światowa Organizacja Turystyki (World Tourism Organization) oraz organizacji pozarządowych posiadających kompetencje na polu

promocji i rozwoju turystyki, obrony ludzkich praw, środowiska i zdrowia, z należnym poważaniem dla ogólnych zasad międzynarodowego prawa.

(3) Te same osoby odpowiedzialne za turystykę powinny wykazywać intencję odnoszenia wszelkich dyskusji na temat stosowania lub interpretacji niniejszego Ogólnego Kodeksu "Etyka w turystyce", celem pojednania, do bezstronnego trzeciego ciała, jakim jest Światowy Komitet Etyki w Turystyce.

2. Wzywa się osoby odpowiedzialne za rozwój turystyki - narodowe, regionalne i lokalne zarządy turystyki, turystyczne przedsiębiorstwa, stowarzyszenia biznesowe, pracowników sektora turystycznego i turystyczne ciała - społeczności goszczące i samych turystów do modelowania swych odniesień wobec zasad zawartych w powyższym Ogólnym Kodeksie "Etyka w turystyce" i stosowania się do nich w dobrej wierze zgodnie z postanowieniami wyłożonymi poniżej.

3. Decyduje się, iż procedury wcielania w życie zasad wyłożonych w niniejszym Kodeksie, tam gdzie konieczne, będą przedmiotem wytycznych dla zastosowań przygotowywanych przez Światowy Komitet Etyki w Turystyce, poddawane Radzie Wykonawczej WTO, przyswajane przez Generalne Zgromadzenie oraz okresowo rewidowane i dostosowywane na tych samych warunkach.

Wzywa:

(a) Państwa członków i nie będące członkami WTO do wyraźnego zaakceptowania zasad zawartych w Ogólnym Kodeksie Etyki w Turystyce i uczynienie ich podstawą w wypadku ustanawiania narodowych praw oraz powiadamianie Światowego Komitetu Etyki, którego kompetencje są określone w artykule 10 niniejszego Kodeksu a organizacja określona w paragrafie 6 poniżej.

(b) Firmy i ciała turystyczne, które są afiliowane bądź nie do WTO oraz ich stowarzyszenia, by włączały postanowienia Kodeksu do ich umów i czyniły wyraźne odniesienia do niego w swoich kodeksach przewodnich bądź zawodowych oraz składały relację w tej sprawie do Światowego Komitetu Etyki w Turystyce

5. Zaprasza członków WTO do aktywnego wprowadzania w życie, jak to poprzednio wyrażono w obszarach objętych przez niniejszy Kodeks, a co odnosi się do rozwoju turystyki, ochrony zorganizowanej turystyki, jak również ułatwiania podróży i bezpieczeństwa turystyki i turystów.

6. Dołącza do zasad Protokołu dotyczącego realizacji Kodeksu Etyki w Turystyce, jako aneks do niniejszej rezolucji, przewodnie zasady, na których tenże Kodeks bazuje:

- tworzenie elastycznych sposobów wykorzystania i mechanizmów ocen, by zapewnić nieustanne dostosowywanie Kodeksu do rozwoju światowej turystyki oraz, bardziej zasadniczo, do zmieniających się warunków międzynarodowych relacji.
- tworzenie dostępnych dla państw i innych odpowiedzialnych za rozwój mechanizmów porozumienia, do których mogą się odwołać w dochodzeniu do nieprzymuszonego konsensusu

7. Zaprasza członków zwyczajnych Organizacji i wszystkich uczestniczących w rozwoju turystyki do przedkładania ich uzupełnień i proponowanych poprawek do szkicu Protokołu dodatków do niniejszej rezolucji w granicach sześciu zdań, co pozwoli Radzie Egzekutywy na przestudiowanie, wskutek czego, naniesione do tekstu i żądane poprawki -będą mogły zostać zakomunikowane na sesji.

8. Decyduje rozpocząć proces przyjmowania członków Komitetu Etyki w Turystyce, by jego skład został zaprezentowany na czternastej sesji Generalnego Zgromadzenia.

9. Przynagla Państwa Członków WTO do opublikowania i rozpowszechniania na ile to możliwe Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce rozpropagowania go wśród odpowiedzialnych za rozwój turystyki oraz zaproszenia ich do nadania szerokiego rozgłosu.

10. Powierza Sekretarzowi Generalnemu sprawę zapoznania z Kodeksem Organizacji Narodów Zjednoczonych, by podjęły studia nad możliwością asymilacji tegoż Kodeksu, i w jakiej formie mogłoby to nastąpić, szczególnie jako część procesu wprowadzania w życie na nowej sesji CSVC.

tłumaczenie: ks. Maciej Ostrowski

tekst angielski zaczerpnięty ze stron internetowych Światowej Organizacji Turystyki